

SORULARLA İLACIN EKONOMİ POLİTİĞİ ÖZETLERİ

Nurettin ABACIOĞLU

**Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Farmakoloji Anabilim Dalı**

Bu makalede, ilacın ekonomi-politiği özet başlıklar ve soru-cevap tekniği içerisinde değerlendirmeye çalışılmıştır.

İlaç, üretiminden tüketimine birbirinden çok farklı arenalarda değerlendirilen ve yeniden kurallara bağlanan çok özgün bir metadır. Bu farklı arenalarda işleme

tabi tutulduğu süreçlerde farklı özgünlüklerle tüm metallerden da ayrılan intrinsik özellikler göstermektedir. İlaçlar, sadece teşhis, tedavi ve sağlığın yeniden ikamesi bakımından tıp uygulamalarının bir aracı olmayıp aynı zamanda iktisadi faaliyetlerin, ilişkilerin ve politikaların çok özgün bir örneğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda gerçekten çok kapsamlı uzmanlık bilgilerine gereksinim vardır. İlacın tıbbi, farmakolojik, iktisadi bir olgu olarak ne olduğu, nasıl tanımlanması gerektiği ve ardında gizlenen bütünsel ilişkiler zincirinin kavranma yöntemleri daha pek çok çalışmaya konu olabileceği genişliktedir ve gerektirmektedir. Kuşkusuz bu kısa metin bunların tümüne yanıt olmak üzere hazırlanmamıştır. Burada incelenen temel başlıklar, ilacın sosyal bir ürün olma özelliğinin ardındaki iktisadi ve toplumsal süreçlere sadece küçük bir bakış yapabilmek düzeyindedir. Bu yaklaşım uygulanırken okuyucuyu da yormayan ve kısa soru-cevaplarla, onun gözü önünde bir perspektif açılmaya gayret edilmiştir. Grup başlıkları altındaki soru-cevap dizileri, o başlığa ilişkin tüm tartışmaları kapsamaya bile başlangıç bakımından yön ve fikir verici düzeye getirilmeye çalışılmıştır.

İlaç tanımı

1. İlaç nedir? İlaç, fizyolojik sistemleri veya patolojik durumları başta insan olmak üzere birincil olmak üzere onun ve diğer canlı varlıkların yararına değiştirmek ve/veya incelemek amacıyla kullanılan veya kullanılması öngörülen "onsun olmaz" özelliği ile toplumsal bir madde veya üründür.

İktisada giriş ve temel kavramlar

2. Ekonomik sistem nasıl tanımlanır? Bir toplumun ekonomik sistemini, ekonomik faaliyetlerin örgütlenme ve yürütülme biçimi (mülkiyet) ve üretim araçlarının eriştiği gelişme düzeyi (teknoloji) belirler. Öyle ise bir toplumda, toplumsal üretim biçimi, toplumun ekonomik sistemine bağlı olarak üretim araçlarının mülkiyetini elinde tutanlarca belirlenecektir.

3. İktisat nasıl tanımlanır? Kıt kaynaklar, sınırsız gereksinimler arasında optimum bir dengeyi amaçlayan bir bilim dalıdır.

4. Optimum denge diye neye derler? Optimum denge, üretim, tüketim arasındaki dengedir. Denge paylaşımla sağlanır.

5. İktisadın ana amaçları nelerdir? Ana amaçlarla ilgili 3 ölçüt vardır. Bunlar: a) Hangi mal (mal+hizmet) üretilecek?, b) Nasıl üretilecek?, c) Kimler için üretilecek

6. Ekonomi-politik bilim alanı olarak nasıl tanımlanır? İnsan toplumunun çeşitli gelişme aşamalarında maddi malların üretimi, değişimi, dağılımı ve tüketimine egemen olan ekonomik yasaları saptayan bilimsel disiplindir.

7) Ekonomi-politik inceleme alanları bakımından nasıl bir dağılım gösterir? Ekonomi-politik genel üretim ilişkileri kavramı altında, üretim sürecindeki insan ilişkilerini değil, aynı zamanda üretilen malların a) Değişim, b) Dağılım, c) Tüketim'inin doğurduğu ilişkileri de inceler. Bu bağlamda, üretim, değişim, dağılım ve tüketimi bir birlik meydana getirirler. Bu birliğin egemen momentini de, üretimin tayin edici rolü üstlenmiş durumdadır.

8) Ekonomik etkinliklerin sanayi sınıflandırılmaları ve özellikleri nelerdir? Ekonomik etkinlikler insan hizmetleri ve imalat-doğal maddeleri işleme sanayileri olmak üzere iki ana kategoride incelenebilir. Bunlara göre her iki kategorik sanayi tipinin farklılaşan özellikleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

İnsan hizmetleri ve imalat-doğal maddeleri işleme sanayilerinin özellikleri

İnsan Hizmetleri Sanayii

- 1- Üretim-tüketim eşzamanlı olarak gerçekleşir.
- 2- Üretilen ürün maddi nesne değildir.
- 3- Ürün, iki veya daha çok insan arasındaki değişikliği içeren ilişkidir.
- 4- Tüketildiğinde üretilen bir şey yoktur.
- 5- Maddi üretim yoktur.
- 6- Üreticiler maddi nesne üretmediklerinden emeklerinin sermaye dönüşümü görecelidir. Buna göreceli üretken emek denir.

İmalat ve doğal maddeleri işleme sanayii

- 1- Farklı zaman ve süreçlerde
- 2- Madde
- 3- İlişki değil
- 4- Nesne olarak her zaman ürün var.
- 5- Maddi üretim var.
- 6- Üreticiler maddi nesnelere üreterek emeklerini sermayeye dönüştürürler. Buna üretken emek denir.

Sağlığın ve ilacın ekonomi-politiğindeki temel kavramlar

9) Sağlığın temel karakteristikleri nelerdir? Bunlar: a) Vazgeçilmezlik, b) Eretlenmezlik, c) İkame edilemezlik, d) Edinebilirliktir.

10) Meta ne demektir? Meta, en yalın biçimiyle, değişim için üretilen bir emek ürünü olarak tanımlanmaktadır.

11) İlacın meta karakteri olarak kaç çeşit değeri vardır? İlaç özgün yapısı, özellikleri ve işlevi bir yana bulunduğu herhangi bir meta, mal veya üründen farklı değildir. Bu çerçevede, tüm metallerde olduğu gibi ilacın kullanım ve değişim olmak üzere iki değeri bulunmaktadır.

12) İlacın meta karakteri olarak kullanım değeri nasıl tanımlanır ve örneklenebilir? İlaçlar, insani gereksinimlerin doyurulabilmesi anlamında bir kullanım değeri içerirler, Meta olarak ilaç, insanı ya hastalıklardan korumak veya hastalığın tanısı ve/veya

sağ altımında kullanılmak üzere özelliklerini ve değerini taşır. İlaçlar, mal veya ürün olarak birbirini yerine ikame edilemez özelliklerdeki kullanım değeri içerirler. Diyabet tedavisi için kullanılan insülin veya oral antidiyabetikler yerine aspirin veya penisilin kullanılmaz. Çünkü son iki ilaç diyabet tedavisinde kullanılmaz.

13) Sağlık hizmeti üreticisi ve tüketicisi açısından pazarda değiştirilen ürünler nelerdir? Bunlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Sağlık hizmeti üreticisi ve tüketicisi açısından pazarda değiştirilen ürünler

Hekim	: Bilgi ve becerisine dayanılarak ürettiği tanı ve tedavi reçetesi
Eczacı	:Sağlığın geri kazanılmasında (ikamesinde) kullanılan ilacın, gerektirdiği biçimlerde üretim ve tüketimini sağlama
Tüketici	:Daha önceki emek süresinde, iş gücünün karşılığı olarak kazandığı parayı, üretilen hizmete karşı ödeme

14) İlacın meta karakteri olarak değişim değeri nasıl tanımlanır? İlacın değeri değiş tokuş edilmesine (fiyat) bağlıdır.

15) İlacın değişim değerinin diğer mallardan farklılaşmasındaki başlıca özellikler nelerdir? Bu özellikleri başlıca 5 başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar:

- İlacın tüketici talebinde esneklik yoktur (sıfırdır)
- Malın (ilacın), değişim değeri (fiyatı) her ne olursa olsun edinilmek durumundadır.
- İlacın seçiminde tüketicinin tercihi, beğenisi, bilgisi yoktur.
- Malın fiyatı yönünden çekiciliği söz konusu değildir.
- Hekim ve eczacılar yani uzmanlar ilaçla ilgili tercihi tüketici adına yaparlar.

16) İlaçta kullanım ve değişim değerlerinin parametrik özellikleri nasıl sınıflandırılabilir? Kullanım ve değişim değerleri ile ilgili başlıca parametrik özellikler şöyledir: Kullanım değeri: a) kalite, b) emniyet, c) etkinlik, d) geçerlilik özelliklerini taşımaktadır. Değişim değeri: a) edinilebilirlik (fiyat), b) ulaşılabirlik (dağıtım, gdp-good distribution practice) özelliklerini taşır. İlacın ulaşılabirlik bakımından ilacın, b1) her yerde, b2) her zaman ve b3) bulunabilir olması temel hedeflerdir.

İlacın ekonomi-politiğiyle ilgili diğer iktisadi kavramlar

17) Fiyat belirlenmesini oluşturan faktörler nelerdir? Bunları üç başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar: a) Tüketici talebi, b) Tüketicinin satın alma gücü, c) Talep elastikiyeti (esneklik) dir.

18) Talep elastikiyeti nasıl tanımlanır? Tüketici talebinin değişik oranlarla birbirini ikame etmesine talep elastikiyeti denir.

19) İktisat varsayımları nelerdir? İktisaden a) Malın fiyatının oluşumu ile, b) Malların birbirini ikame etmesi başlıca temel varsayımlardır.

İlaç sanayinde yapısal özellikler: Temel kavramlar, Monopol, Oligopol

20) Sanayide (ilaç sanayii) yapısal özellikleri belirleme kriterleri hangileridir? Bütün sanayi sektörleri bakımından, bu arada ilaç sanayii ölçüsünde de sanayii yapısal özelliklerinin belirlenmesi anlamında iki ana ölçüt bulunmaktadır. Bunlar: a) Sanayiye yeni firmaların girebilmesindeki kolaylık veya zorluk dereceleri, b) Sanayideki üretim ve satışların kaç firma tarafından gerçekleştirildiği. Bu temel kriterlere bakarak iktisaden yapılmakta olan sanayii üretiminin kendi içinde nasıl bir yapılaşma özelliği gösterdiği deşifre olabilmektedir.

21) Monopol (tekel) tanımlaması bakımından başlıca piyasa özellikleri nelerdir? Monopol, sanayinin kendi sektörü içerisinde ulaştığı bir yapısal bir evredir. Bu evreyi tanımlayan başlıca piyasa özellikleri de üç ana başlık altında toplanabilir. Bunlar a) Fiyatları tek başına etkilemeyecek kadar çok sayıda alıcının bulunması; buna karşın, b) Tek bir satıcının tüm piyasaya mal/malları vermesi ve c) Fiyatı belirleyen ana unsurlarında c1- Tek firmanın arzına ve c2- Piyasa talebi (toplam talep) bağlı olmasıdır.

22) Piyasa denge fiyatı ne demektir? Monopolcü firmanın kârını maksimize eden üretim (arz miktarı) piyasa talebinin eşitlendiği noktadır.

23) Tekelleşme koşullarını belirleyen özellik nedir? Bir piyasada üretilen mala olan talep, fiyat karşısında ne denli duyarsızsa (yani, o maldaki fiyat artışına rağmen tüketicilerin mali tüketmeye devamları halinde), o piyasada tekelleşme koşulları o kadar fazla olacaktır.

24) Toplulaşma oranı (tekelleşme derecesi) nasıl tanımlanır? Bir piyasada satışların, üretimin, ya da istihdamın kaç firma elinde yoğunlaştığını gösteren bir orandır.

25) Toplulaşma oranı (tekelleşme derecesi) nasıl hesaplanır? Bu oran ilk 4-5-10 firma bazında toplam piyasa satışlarını % kaçının elinde bulundurduğu temelinde hesaplanır.

26) Toplulaşma oranı (tekelleşme derecesi) nin özellikleri nelerdir? Bu özellikleri iki başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar;

- Piyasa toplulaşma oranı %0-100 arası bir değer alır.
- Toplulaşma oranı =%60 (oligopol piyasa)

27) Oligopol piyasasının temel özelliği nedir? Oligopol piyasasında, alıcı karşısında tekelle karışık rekabet piyasasından (veya serbest rekabet) daha az sayıda, birkaç tane firma vardır ve bunlar aynı veya farklılaştırılmış malları satan firmalardır. Bu bağlamda da oligopolcü firma, az sayıdaki rakiplerinin davranışlarını göz önünde tutmak zorundadır.

28) Oligopol piyasa daki firma ürün satış miktarı nelere bağlıdır? Oligopol piyasadaki firma ürün satış miktarı

a) Malın fiyatına, b) Rakip firmaların fiyatına, c) Rakip firmanın gelecekteki tepkilerine bağlıdır. Firmalar arası fiyat rekabeti veya fiyatın ortaklaşa saptanması piyasa içindeki rekabet denge koşullarına göre tercih edilir.

İlaç sanayii bakımından oligopolik yapısal özellikler

29) Türkiye ilaç sanayi bakımından oligopolitik piyasa yapısına örnek verilebilir mi? Bu konuda çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Aşağıda tablo bu çalışmaların bazılarında alınarak aktarılmıştır.

Firma	Toplulaşma oranı
İlk 5	%44.8±0.4
İlk 10	%67.3±0.3
İlk 15	%79.3±0.3
İlk 20	%85.7±0.4
İlk 30	%94.4±0.4

Tablo: 1979-1992 arası 5-30 işletmenin piyasada oluşturdukları değere bağlı toplulaşma oranları (değer olarak toplam satışta ilk 5-30 kuruluşun payı)

30) Oligopol ilaç piyasasında rekabet nasıl ortaya çıkar? Oligopol ilaç piyasasında rekabet üç başlık altında toplanabilir. Bunlar a) İlaç sanayinde (oligopol piyasanın oluşması sonrası) fiyat rekabeti yoktur, b) Gerçek rekabet koşullarını fiyat-dışı rekabet biçimleri belirler, c) Ortaya çıkan durum serbest rekabet koşulları değil "aksak rekabet" biçimidir.

31) Oligopol ilaç piyasasında gerçek rekabeti oluşturan temel etmenler nelerdir? Oligopol ilaç piyasasında gerçek rekabet a) Tüketici kesiminin ilaca karşı duyarlı olması, b) Sektörde çok sayıda çokuluslu şirket (çuş) in bulunması c) İlaç sanayinin diğer imalat sanayi kollarından bazı farklı özellikler göstermesi gibi etmenlere bağlı olarak ortaya çıkar.

İlaç sanayinde uluslararasılaşma ve uluslar üstüleşme

32) İlaç sanayinde çokuluslu şirket yapılanmalarının nedenleri ve göstergeleri nasıl kategorize edilebilir? Bu kategorizasyon başlıca 6 başlık altında toplanabilir. Bunlar:

- İlaç sanayinin en fazla uluslararasılaşmış sanayi dalı olma özelliği,
- İlaç sanayinde uluslararasılaşma görüntüleri,

- İlaç sanayinde uluslararası karakterin göstergeleri,
- İlaç sanayinde uluslararasılaşmanın araçları,
- İlaç sanayinde çokulusluluğa neden olan unsurlar,
- İlaç firmalarının uluslararasılaşma sürecinde kullandığı yollar.

33) İlaç sanayinde uluslararasılaşma ve uluslar üstüleşme görüntüleri nelerdir? Bu görüntüler uluslararası ve çokuluslu (Uluslar üstü) ilaç sanayi bakımından sürekli gözlenen özellikler durumundadır. Pazardaki yoğunlaşmayı da sağlayan başlıca görüntüler özetle şunlardır?

- İlaçta uluslararası mal ticaretinin boyutu ve büyüme hızı,
- Büyük ilaç üreticisi ülke ilaç firmalarının birbirlerinin ülke pazarına nüfuz etme dereceleri,
- Nüfuz edilen pazarların bölgeselleştirilmesi ve küreselleştirilmesine ilişkin firmalar arası birleşmelerin koşulların sağlama,
- Önemli çokuluslu ilaç şirketlerinin uluslararası faaliyetlerinin çapı.

34) İlaç sanayinde uluslararası karakterin göstergeleri nelerdir? Bunlar;

- İlaç sanayi bakımından uluslararası düzeyde alım ve satım faaliyetleri,
- Emek gücünün uluslararası düzeyde satın alınımı,
- Firma fonlarının uluslararası global kar maksimizasyonu amacına yönelik olarak uluslararası dağılımıdır.

35) İlaç sanayinde uluslararasılaşmanın araçları nelerdir? Bunları a) Doğrudan yabancı yatırım, b) Lisans anlaşmaları ve c) İhracat ya da pazarlama anlaşmaları olarak 3 başlık altında sınıflamak olasıdır.

İlaç sanayinde çokulusluluk süreçleri

36) İlaç sanayinde çokulusluluğun neden olan unsurlar genelde kaçta ayrılır? Bu unsurlar başlıca iki tanedir. Bunlar; a) Asal unsurlar ve b) Yan unsurlardır.

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurları

37) İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarını oluşturan başlıca kategorileri nelerdir? Asal unsurlarla ilgili başlıca 2 kategori vardır. Bunlar; a) Çokulusluluk nedeni olarak Ar-ge çalışmaları süreci, b) Çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecidir.

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarından Ar-ge çalışmaları süreci

38) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak ar-ge çalışmaları sürecinin tanımı nasıl yapılır? Ar-ge süreci "rekabete yönelik buluş" süreci olarak tanımlanır.

39) Ar-ge sürecinin temel özellikleri nelerdir? Bu sürecin başlıca 2 özelliği bulunmaktadır. Bunlar a) Temel bilimsel bilgi üretim ve geliştirilmesi, b) Ar-ge çalışmalarıyla, rekabet stratejisi işlevinin sağlanmasıdır.

40) Ar-ge sürecinin amacı nedir? Bu süreç bilimsel araştırma yapılması ve teknoloji geliştirilmesini sistemin yeniden kendisini üretim süreci olarak kullanmaktadır ve bu bağlamda da, a) Sürekli yeni ürün geliştirmek, b) Bu ürünlerden daha iyiler (etkinleri) ya da taklitleri yapılıncaya değin "tekel karları" elde etmek amacını güdmektedir.

41) Ar-ge çalışmaları sürecinde riskler var mıdır?

Ar-ge çalışmalarını tekel karını maksimize etme amacına yönelik olmakla beraber bu kari elde edinceye değin bazı riskler taşır.

Bu risklerin başında genel neden olarak araştırma faaliyetinin ürünün (bilgi) kamu malı olma özelliği bulunmasıdır. Özel

nedenlere bağlı riskler ise şöyle sınıflandırılabilir; a) Zaman harcatıcı olması, b) Çok yüksek masraflı yatırım ve harcamaları gerektirmesi, c) Yeni bir kimyasal bileşiğin ilaç olabilmedeki düşük başarı şansı, d) Rakipler tarafından taklit kolaylığıdır.

42) Ar-ge çalışmaları sürecinde riski azaltıcı etmen var mıdır? İlaç sanayinde Ar-ge çalışmaları "rekabete yönelik buluş" süreci olarak her zaman sektör içi karşılıklı risk taşımaktadır. Bu anlamda Ar-ge'nin taşıdığı riski azaltmak amacıyla "uluslararası patent sistemi" nin sağladığı korumadan yararlanılmaya çalışılmaktadır.

43) Ar-ge çalışmalarında riski azaltıcı etmen olarak kullanılan uluslararası patent sisteminin yetersizlik nedenleri nelerdir? Uluslararası patent sistemi bakımından başlıca yetersiz nedenlerinin şöyle sınıflamak olasıdır.

a) Etkin patent süresi: Bu süre;

i- Ürünün teknik gelişmesi,

ii- Klinik deneyler,

iii- Ürünün ulusal sağlık otoritesine kaydı sırasında harcanan zaman gibi nedenlerle 17 yıllık nominal koruma süresinin altına düşmesi ve

b) "Taklit yoluyla keşif" adı verilen rakip firma stratejileri

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarından özel sermaye birikimi süreci:

44) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecinin anlamı ve önemi nedir? Özel sermaye birikimi sürecinin temel anlam ve önemi bakımından en önemli husus herhangi bir firmanın diğer firmalarca taklit edilemeyecek ürünler üretebilmesidir.

45) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecinin riskleri nelerdir? Bu bağlamda başlıca 2 risk tanımlanmaktadır. Bunlar; a) Yeni ilaçların etkin ömürlerini belirsiz kılan rekabetçi taklit ve b) Patent süresi bitimidir.

46) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecindeki risklere karşı önlemler nelerdir? Temel önlemler a) En kısa sürede en fazla satış hasılatı elde etme zorunluluğu ve b) Pazar boyutunun genişletilmesidir. Bu da son tahlilde sektörde daha büyük bir ürün (ilaç) değeri hasıla oranını kontrol edebilecek olan pazar stratejilerinin geliştirilip uygulanmasına bağlıdır.

İlaç sanayinde çokulusluluğun yan unsurları

47) İlaç sanayinde çokulusluluğun yan unsurları nelerdir? Bu yan unsurlar genelde dört başlık altında toplanabilir. Bunlar: a) Ar-ge bütçesinin maliyetindeki sürekli artışlar uluslararası yayılmanın itici faktörüdür, b) Ar-ge etkinlikleri sınırlı sayıda seçme terapötik gruplarda yoğunlaşma oluşturur, c) Özgün terapötik grupta yoğunlaşma, ilaç satış ve gelirlerinde az sayıdaki terapötik gruba bağımlılığı oluşturur ve firmalar ulusal boyuttan uluslararası boyuta taşınır, d) Ar-ge yatırımlarının, firma sermayesinde oluşturduğu giderler açığının kısa sürede amortize edilme dürtüsü, firmayı "dünya çapında etkinlikte" bulunmaya iter.

İlaç sektöründe uluslararasılaşmanın süreçleri

48) İlaç firmalarının uluslararasılaşma sürecinde kullandığı yollar nelerdir? İlaç sektörü açısından uluslararasılaşmanın temel üç yolu bulunmaktadır. Bunlar a) İhracat, b) Lisans çalışmaları ve c) Doğrudan yabancı yatırım (dyy) dir.

49) Uluslararasılaşma sürecinde ihracatın rolü nedir? Üretici ana ülkede üretilmiş olan ilacın diğer ülkelere satışı temel yoldur.

50) Uluslararasılaşma sürecinde lisans çalışmalarının rolü nedir? Üretim teknolojisine ait bilgilerle beraber üretimin menşei ülkeden aktarılması önemli bir uluslararasılaşma aracıdır.

51) İlaç sektöründe doğrudan yabancı yatırım (dyy) yolunun asal nedenleri nelerdir? Bu asal nedenleri üç başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar: a) Ulusal pazara nüfuz etmede ilaç üretim birimi açma görece kolaylığı sahiptir, b) Dünya çapında yavru-şirketler ağı doğmuştur, c) İlaçta, dünya ticaretinde hızla artış sağlamıştır.

52) Doğrudan yabancı yatırım (dyy) yolunun avantajları nelerdir? Bu yolla bir ülkeye nüfuz eden menşei ülke firması a) Yavru-firma aracılığıyla doğrudan ulusal pazar içinde olma sağlar, b) Gümrük duvarları ve diğer korumalı tedbirleri aşabilme avantajı sağlar c) Ayrıca, ilaç üretiminin c1) Araştırma-ürün geliştirme, c2) İlaç aktif ve yan hammadde üretimi, c3) Formülasyon ve mamul ilaç üretimi gibi kendine özgü üretim aşamaları nitelikleri de avantajlar oluşturur.

Uluslararası ilaç endüstrisinin özellikleri

53) Uluslararası ilaç endüstrisinin belirleyici özellikleri nelerdir? Bunlar; a) Endüstrinin temel nitelikleri, b) Temel niteliklerin belirledikleri parametreler, c) İlaça olan "toplam talep", d) Ürün kategorileri, e) Kategorik ürünlerin pazarlanmasıdır.

54) İlaç endüstrisinin temel niteliklerini neler belirler? a) İlaça olan talebin niteliği ve b) İlaç ürünlerinin deneyim malları olması endüstrinin temel niteliklerini belirler.

54) İlaç endüstrisinin temel niteliklerinin belirledikleri parametreler nelerdir? Ürün olarak ilaca olan talebin niteliği ile ilaç ürünlerinin deneyim malları olması, yani endüstrinin temel nitelikleri a) Endüstrinin yapısını ve b) Endüstri içindeki hakim rekabet stratejilerini parametrik olarak belirler.

55) İlaça olan "toplam talebi" belirleyen unsurlar nelerdir? Herhangi bir zaman dilimi içinde ilaca olan "toplam talebi" belirleyen başlıca unsurlar şunlardır: a) Nüfusun yaşı, b) Nüfusun artış oranı ve kompozisyonu, c) Kişi başına düşen gelir miktarı,

d) Gelir dağılımı,

e) Yaşam standartlarının genel düzeyi,

f) Eğitim düzeyi

g) Hastalıkların ortaya çıkış oranı

İlaç endüstrisinde ürün ve üretim

56) İlaç endüstrisinde hangi ürün kategorilerinde üretim yapılmaktadır?

Endüstride başlıca aşağıdaki kategorilere ilaç üretilmektedir: a)

Reçeteli satılan ilaçlar (ethical), b) Reçetesiz satılan ilaçlar (otc)

57) İlaç olarak kategorik ürünlerin piyasa pazarlamasında hangi çeşitler bulunmaktadır? Başlıca a) Reçeteli satılan ilaçlar ve b) Reçetesiz satılan ilaçlar iki ana çeşit grubun oluşturmaktadır. Reçeteli satılan ilaçlar a1) Resmi (kurum) reçetesi aracılığıyla ve a2) Özel reçete aracılığıyla kullanıma sunulurken, reçetesiz satılan ilaçlar b1) Sadece eczanede satılan otc ve b2) Eczane dışı kanallarla satılan otc ilaçlar olmak üzere alt gruplara ayrılabilir.

58) Reçetesiz alınan ilaçlar nasıl tanımlanır? Tüketicinin bilinçlendirilmesi kaydı ile mesleki tıbbi tavsiyeye gerek olmaksızın uygun bulunduğu zamanda kullanılabilirliği ve kullanımını sınırlı nitelikte ve komplikasyonlara yol açmayan geniş emniyet marjına sahip preparatlardır. Rai (reçetesiz alınan ilaçlar) kısaltması ile anılması önerilmektedir.

Ürün çeşidine bağlı tedavi yöntemleri: Kendi kendini ilaçla tedavi

59) Kendi kendini ilaçla tedavide yararlar nelerdir? Öngörülen başlıca yararlar aşağıda sıralanmıştır:

a) Etkisi: tıbbi olmayan ev tedavisine oranla tercih edilebilirlik, b) Güvenirlik/emniyet: bireyin deneyimine bağlı olarak en uygunu seçebilmesi, c) Kolaylık/ekonomi/elde edilebilirlik: tıbbi konsültas-yona gereksinme göstermesi, d) Diğer: d1) Minör semptomlara bağlı işgücü kaybında azalma, d2) Reçeteli ilaç harcama ve bedellerinde kamu ödemeleri bakımından azalma,

60) Kendi kendini ilaçla tedavideki temel olumsuzluklar nelerdir? Bu olumsuzluklar başlıca 4 başlıkta toplanabilir. Bunlar; a) Hastalığın tanısında profesyonel (rasyonel tıbbi tedavide farmakolojik bilgi) bilgi yetersizliği, b) İlacın farmakolojik sınıfı veya kullanılan spesifik ilaç hakkında bilgi yetersizliği, c) Kendi kendine ilaç seçiminde ve ilaçla tedavide etkili olan bireysel, çevresel ve subjektif faktörler, d) İlacın kullanım talimat ve önerilerine zit bir şekilde kullanılmasıdır.

61) Kendi kendini ilaçla tedavide risk olarak sayılabilecek temel sakıncalar nelerdir? Kendi kendine ilaçla tedavinin içerdiği olumsuzluklar sonucu doğabilecek başlıca sakıncalar şöyle sıralanabilir;

a) Yanlış tanı, b) Yanlış tedavi seçimi, c) Spesifik risklerin tanınmasında hata, d) İlaça ilişkin advers, yan etki ve kontrendikasyonların tanınmaması ve bu etkilerden sakınmada yetersizlik, e) İlacın birincil ve diğer karakteristikleri hakkında bilgi yetersizliği, f) Yanlış kullanım ve uygulama yolu, g) Yanlış (az veya aşırı) dozaj, h) Aşırı uzun kullanım, i) Yanlış kombinasyonlarda kullanım, j) Yanlış veya aşırı uzun saklamadır.

Akılcı (rasyonel) ilaç kullanımı

63) İlaç tüketimi açısından rasyonel ilaç kullanımının temel öğeleri nelerdir? Rasyonel ilaç kullanımı temel 4 öğeyi içerir. Bunlar: a) Doğru teşhis, b) Doğru ilaç seçimi (sonuçta kategorizasyon), c) Hasta uyumunun sağlanması, d) Maliyet etkinlik oranının belirlenmesi (ucuz ilaç tedavisi) dir.

64) Rasyonel ilaç kullanımı için yapılması gerekenler nelerdir? Bunlar a) Doğru tanının oluşacağı koşulların sağlanması (hekim için), b) İlaç sınıflamalarının yapılması (kategorizasyon), c) Sürekli eğitim, d) Ulusal formüller, e) Toplumun sağlık/ ilaç bilgilendirilmesidir.

65) Akılcı (rasyonel) ilaç kullanımının "akılcılık" kriterleri nelerdir? İlaç kullanımında akılcılığı 7 başlık altında toplamak olasıdır. Bunlar: a) İlaçların akılcı seçimi, b) İlaç lojistiğinin akılcılığı, c) Reçete yazma sürecinin akılcılığı, d) Reçete yanıtıma sürecinin akılcılığı, e) İlaçların akılcı tüketimi, f) İlaç yönetiminin akılcılığıdır.

66) İlaç tedavisinin optimize edilememesi nedenleri nasıl tanımlanabilir? Bunları a) Uygun olmayan (yanlış) reçete yazımı, b) Uygun olmayan doz, doz aralığı ve süresi, c) Uygulama yolu uygunsuzluğu, d) Yanlış ilaç verilmesi, e) Hasta uyumsuzluğu,

f) İdiosenkrazi, g) Tedaviye ilişkin etkilerin hasta üzerinde yanlış izlenmesi ve değerlendirilmesi olarak tanımlamak olasıdır.

Sağlık/ilaçta geri ödeme (Reimbursement)

67) Geri ödeme ödeme sistemleri bakımından sağlık/ilaç hizmetleri ile ilgili taraflar kimlerdir? Bu tür hizmetlerde başlıca taraflar şöyle sıralanmaktadır. Bunlar a) Hizmeti alan, b) Hizmeti veren, c) Sigorta

68) Başlıca geri ödeme sistemleri nelerdir? Başlıca iki tip geri ödeme biçimi vardır. Bunlar:

a) Retrospektif geri ödeme: harcamayı yaptıktan sonra geri ödeme ve

b) Prospektif geri ödeme: harcamayı yapmadan geri ödemedir.

69) İlaçta katılım payı ne demektir? Sağlık hizmetleri içerisinde geri ödemeye tabi olan ilaç reçetelerinin belli oranlarla hasta tarafından da karşılanması işlemine "ilaç katılım payı" ödemesi denmektedir.

70) İlaç katılım payının hiç olmaması ile ilgili durumlar nelerdir? Aşağıdaki ilaç hizmetleriyle ilgili olarak uygulamalar ve hasta profili ile ilgili durumlar "ilaç katılım payı" ödemesinden muaf tutulmaktadır. Bunlar a) Koruyucu hizmetler (aşı, serum, ilaç profilaksisi, kontaseptifler), b) Sosyal hastalıklar (frengi, verem, sıtma, AIDS v.b), c) Acil ve hayat kurtarıcı hizmet (acil servis, insülin, diyaliz), d) Yaş grubu çocuk, e) Alt gelir grupları, f) Kronik hastalıklardır.

İlaç sektöründe uluslararasılaşmanın süreçlerinde kullanılan temel mekanizmalar

71) Patent nedir? Başkalarının belirli bir ürünün

üretim, kullanımı ve satışından veya üretim yönteminin yararları belirli bir süre men edebilmek için sahiplerine ve haklarını buluş sahiplerinden alan kimselere hükümetler tarafından verilen hukuki bir imtiyazdır.

72) Patentlerin temel özellikleri nelerdir? Bunları iki basamakta sınıflandırmak olasıdır. Şöyleki,

a) Sınai mülkiyet haklarından biri olan patent ya da ihtira berati, bir sınai veya ticari icadın kullanma hakkını temsil eder,

b) Bu hak, maddesel olmayan duran varlık niteliğinde olup, işletmenin aktifleri arasında gösterir.

73) Patent çeşitleri nelerdir? Başlıca üç tip patent bulunmaktadır. Bunlar

- Yöntem patenti (process patent),
- Ürün patenti (product patent),
- Zorunlu lisans (compulsory licence)

74) Yöntem patenti (Process patent) nedir? Yöntem patenti bir etken maddenin üretilmesi için başvuru dosyasında belirtilen sentez yöntemine verilen patent hakkıdır. Sonuçta, aynı etken maddeyi başka bir sentez yöntemi ile üretebilen kişi ya da kuruluşlar adlarına patent alarak bu maddeyi kendi yöntemleriyle üretebilirler.

75) Ürün patenti (Product patent) nedir ve özellikleri nelerdir? Ürün patenti bir etken maddeyi üretim yöntemine bakılmaksızın verilen patenttir. Başlıca iki özelliği bulunmaktadır. Bunlar;

- Ürün patenti alınmış bir maddenin, farklı yöntemle dahi izinsiz üretimi söz konusu değildir,
- Ürün patenti, yöntem patentini de kapsar.

76) Zorunlu lisans (Compulsory licence) nedir? Bir patent tescil edildiği ülkede belirli bir süre içinde uygulamaya konmazsa, patent sahibinin, isteği dışında, üretimi için lisans vermeye mecbur olması durumudur. Bu süre Paris sözleşmesinde üç yıl olarak saptanmıştır.

77) Patentte geçiş süresi (Grace period-Transition period) ne anlama gelir? Gelişmekte olan ülkelere, endüstrilerinin, patent korumasının kabulü ile doğacak yeni koşullara uyabilmesi için tanınan adaptasyon süresidir.

78) Lisans ne demektir, özelliği nedir? Patenti (berati) başkasına ait olan bir mali yapmak, bir olanağı kullanmak veya bir teknik yöntemden faydalanmak üzere alınmış izin karşılığı anlamını taşır. Başlıca özelliği lisans sahibi işletmecinin, patent kapsamına giren sınai mülkiyet hakkını sürekli ya da geçici olarak

kullanabilmesidir.

79) Lisans çeşitleri nelerdir? Bunlar yedi başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar;

- Geliştirme ve yeniden yapma lisansları,
- Üretim lisansı, c) Montaj lisansı, d) Kullanma lisansı, e) İthal lisansı, f) İhraç lisansı, g) Satış lisansı

80) Know-how (süreç bilgisi) tanımsal özellik ve yöntem olarak neleri kapsar? Süreç bilgisi (know-how) belirli bir amaç için teknolojinin unsurlarından olan Araştırma ve/veya tasarımın meydana getirilmesi ile tasarlanmış bir konunun uygulamaya konmasında kullanılan ve aşağıda sayılan bir işlemler bütünü oluşturur. Bunlar:

- Usul, yol ve yöntemleri anlamlı bir sıraya sokma,
- Bu konuda belirli kurallar oluşturma,
- Yeni yöntemler yaratma,
- Eksik, yetersiz yöntemleri iyileştirme, gerekirse sırasını değiştirme etkinlikleridir.

Konunun soruları

ilaç tanımı

1) İlaç nedir?

İktisada giriş ve temel kavramlar

2) Ekonomik sistem nasıl tanımlanır?

3) İktisat nasıl tanımlanır?

4) Optimum denge diye neye derler?

5) İktisadın ana amaçları nelerdir?

6) Ekonomi-politik bilim alanı olarak nasıl tanımlanır?

7) Ekonomi-politik inceleme alanları bakımından nasıl bir dağılım gösterir

8) Ekonomik etkinliklerin sanayi sınıflandırılmaları ve özellikleri nelerdir?

Sağlığın ve ilacın ekonomi-politiğindeki temel kavramlar

9) Sağlığın temel karakteristikleri nelerdir?

10) Sağlık hizmeti üreticisi ve tüketicisi açısından pazarda değiştirilen ürünler nelerdir?

11) Meta ne demektir?

12) İlacın meta karakteri olarak kaç çeşit değeri vardır?

13) İlacın meta karakteri olarak kullanım değeri nasıl tanımlanır ve örneklenebilir?

14) İlacın meta karakteri olarak değişim değeri nasıl tanımlanır?

15) İlacın değişim değerinin diğer mallardan farklılaşmasındaki başlıca özellikleri nelerdir?

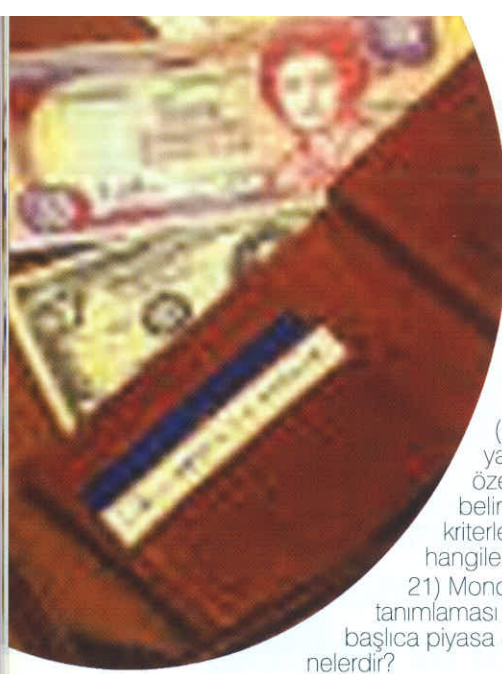
16) İlaçta kullanım ve değişim değerlerinin parametrik özellikleri nasıl sınıflandırılabilir?

İlacın ekonomi-politiğiyle ilgili diğer iktisadi kavramlar

17) Fiyat belirlenmesini oluşturan faktörler nelerdir?

18) Talep elastikiyeti nasıl tanımlanır?

19) İktisat varsayımları nelerdir?

İlaç sanayinde yapısal özellikler: Temel kavramlar, Monopol, Oligopol

20) Sanayide (ilaç sanayi) yapısal özellikleri belirleme kriterleri hangileridir?

21) Monopol (tekel) tanımlaması bakımından başlıca piyasa özellikleri nelerdir?

22) Piyasa denge fiyatı ne demektir?

23) Tekelleşme koşullarını belirleyen özellik nedir?

24) Toplaşma oranı (tekelleşme derecesi) nasıl tanımlanır?

25) Toplaşma oranı (tekelleşme derecesi) nasıl hesaplanır?

26) Toplaşma oranı (tekelleşme derecesi) nin özellikleri nelerdir?

27) Oligopol piyasasının temel özelliği nedir?

28) Oligopol piyasadaki firma ürün satış miktarı nelere bağlıdır?

İlaç sanayii bakımından oligopolik yapısal özellikler

29) Türkiye ilaç sanayi bakımından oligopolitik piyasa yapısına örnek verilebilir mi?

30) Oligopol ilaç piyasasında rekabet nasıl ortaya çıkar?

31) Oligopol ilaç piyasasında gerçek rekabeti oluşturan temel etmenler nelerdir?

İlaç sanayinde uluslararasılaşma ve uluslar üstüleşme

32) İlaç sanayinde çokuluslu şirket yapılanmalarının nedenleri ve göstergeleri nasıl kategorize edilebilir?

33) İlaç sanayinde uluslararasılaşma ve uluslar üstüleşme görüntüleri nelerdir?

34) İlaç sanayinde uluslararası karakterin göstergeleri nelerdir? Bunlar;

35) İlaç sanayinde uluslararasılaşmanın araçları nelerdir?

İlaç sanayinde çokulusluluk süreçleri

36) İlaç sanayinde çokulusluluğa neden olan unsurlar genelde kaçaya ayrılır?

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurları

37) İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarını oluşturan başlıca kategoriler nelerdir?

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarından Ar-ge çalışmaları süreci

38) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak Ar-ge çalışmaları sürecinin tanımı nasıl yapılır?

39) Ar-ge sürecinin temel özellikleri nelerdir?

40) Ar-ge sürecinin amacı nedir?

41) Ar-ge çalışmaları sürecinde riskler var mıdır?

42) Ar-ge çalışmaları sürecinde riski azaltıcı etmen var mıdır?

43) Ar-ge çalışmalarında riski azaltıcı etmen olarak kullanılan uluslararası patent sisteminin yetersizlik nedenleri nelerdir?

İlaç sanayinde çokulusluluğun asal unsurlarından özel sermaye birikimi süreci:

44) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel

sermaye birikimi sürecinin anlamı ve önemi nedir?

45) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecinin riskleri nelerdir?

46) İlaç sanayinde çokulusluluk nedeni olarak özel sermaye birikimi sürecindeki risklere karşı önlemler nelerdir?

İlaç sanayinde çokulusluluğun yan unsurları

47) İlaç sanayinde çokulusluluğun yan unsurları nelerdir?

İlaç sektöründe uluslar arasılaşmanın süreçleri

48) İlaç firmalarının uluslar arasılaşma sürecinde kullandığı yollar nelerdir?

49) Uluslar arasılaşma sürecinde ihracatın rolü nedir?

50) Uluslar arasılaşma sürecinde lisans çalışmalarının rolü nedir?

51) İlaç sektöründe doğrudan yabancı yatırım (dyy) yolunun asal nedenleri nelerdir?

52) Doğrudan yabancı yatırım (dyy) yolunun avantajları nelerdir?

Uluslararası ilaç endüstrisinin özellikleri

53) Uluslararası ilaç endüstrisinin belirleyici özellikleri nelerdir?

54) İlaç endüstrisinin temel niteliklerini neler belirler?

54) İlaç endüstrisinin temel niteliklerinin belirlenmeleri parametreler nelerdir?

55) İlaçta olan "toplam talebi" belirleyen unsurlar nelerdir?

İlaç endüstrisinde ürün ve üretim

56) İlaç endüstrisinde hangi ürün kategorilerinde üretim yapılmaktadır?

57) İlaç olarak kategorik ürünlerin piyasa pazarlamasında hangi çeşitler bulunmaktadır?

58) Reçetesiz alınan ilaçlar nasıl tanımlanır?

Ürün çeşidine bağlı tedavi yöntemleri: Kendi kendini ilaç tedavi

59) Kendi kendini ilaç tedavide yararlar nelerdir?

60) Kendi kendini ilaçla tedavideki temel olumsuzluklar nelerdir?

61) Kendi kendini ilaçla tedavide risk olarak sayılabilecek temel sakıncalar nelerdir?

Akılcı (rasyonel) ilaç kullanımı

63) İlaç tüketimi açısından rasyonel ilaç kullanımının temel öğeleri nelerdir?

64) Rasyonel ilaç kullanımı için yapılması gerekenler nelerdir?

65) Akılcı (rasyonel) ilaç kullanımının "akılcılık" kriterleri nelerdir?

66) İlaç tedavisinin optimize edilememesi nedenleri nasıl tanımlanabilir?

Sağlık/ilaçta geri ödeme (Reimbursement)

67) Geri ödeme sistemleri bakımından sağlık/ilaç hizmetleri ile ilgili taraflar kimlerdir?

68) Başlıca geri ödeme sistemleri nelerdir?

69) İlaçta katılım payı ne demektir?

70) İlaç katılım payının hiç olmaması ile ilgili durumlar nelerdir?

İlaç sektöründe uluslar arasılaşmanın süreçlerinde kullanılan temel mekanizmalar

71) Patent nedir?

72) Patentlerin temel özellikleri nelerdir?

73) Patent çeşitleri nelerdir?

74) Yöntem patenti (Process patent) nedir?

75) Ürün patenti (Product patent) nedir ve özellikleri nelerdir?

76) Zorunlu lisans (Compulsory licence) nedir?

77) Patentte geçiş süresi (Grace period-Transition period) ne anlama gelir?

78) Lisans ne demektir, özelliği nedir?

79) Lisans çeşitleri nelerdir?

80) Know-how (süreç bilgisi) tanımsal özellik ve yöntem olarak neleri kapsar?

BURSA ECZACI ODASI

yönetimi olarak gündemin önemli ve şaibeli konuları ile ilgili elimize ulaşan bilgiler doğrultusunda, üyelerimizi bilgilendirme çalışmalarımız devam ediyor. Çeşitli araştırmalar ve yazışmalarla üyelerimizin sorularına cevap arıyoruz. Son günlerde sık sorulan sorulardan bir tanesi de Vioxx ve Celebrex adlı ilaçların durumunun ne olacağı? şeklindeydi.

Basında yer alan haberlerin, reel bir yaklaşım olup olmadığı sorularına elimizde resmi bir yazı olmadığı için cevap veremedik. Bizimde konu ile bilgilerimiz, basından takip ettiğimiz kadarıyla sınırlı. Konu ile ilgili basında yer alan haberlerden saptayabildiğimiz gelişmeleri yorumsuz bir şekilde bilgilerinize sunuyor. Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürü Orhan Canbolat'ın bir haber ajansına Vioxx ve Celebrex adlı ilaçlar ile ilgili yaptığı açıklamayı aynen yayınlıyoruz.

ANKARA (A.A) - 25.02.2002

- VIOXX VE CELEBREX ADLI İLAÇLARIN İNCELENMESİ...

- İLAÇ VE ECZACILIK GENEL MÜDÜRÜ CANBOLAT:

- İLAÇLAR, DÜNYANIN HIÇ BİR YERİNDE YASAKLANMADI, RUHSATLARI ASKIYA ALINMADI..

- HEKİM, KENDİ HASTASINA UYGUN BULDUĞU ŞARTLARDA BU İLAÇLARI TEKRAR YAZABİLİR. BİZİM (İLAÇLAR KALDIRILSIN VEYA SAKINCALIDIR.) ŞEKLİNDE BİR KARARIMIZ OLMADI.

- Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürü Orhan Canbolat, ' Vioxx' ve ' Celebrex' adlı ilaçların, dünyanın hiçbir yerinde yasaklanmadığını ve ruhsatların askıya alınmadığını belirterek, " Hekim, kendi hastasına uygun bulunduğu şartlarda bu ilaçları tekrar yazabilir. Bizim, (ilaçlar kaldırılabilir veya sakıncalıdır) şeklinde bir kararımız olmadı" dedi. Canbolat, A.A muhabirine yaptığı açıklamada, söz konusu iki ilaç ile ilgili yaptıkları inceleme sonucu, ilaçlarla ilgili iddiaların, İlaç Ruhsatlandırma Bilimsel Komisyonu'nda görüşülerek karara bağlandığını anlattı.

Vioxx isimli ilaca, " aseptik menenjit" ve " kardiyovasküler" yan etkilerin prospektüse ilavesi gerekliliğine karar verildiğini belirten Canbolat, " Celebrex" isimli ilaçla ilgili endikasyon ve yan-etki ilavesine gerek olmadığı kararına varıldığını bildirdi. Her iki ilacın da hem Türkiye'de hem de diğer ülkelerde oldukça yaygın kullanıldığını söyleyen Canbolat, " Vioxx" adlı ilacın 17 Ocak 2000, " Celebrex" adlı ilacın ise 10 Mart 2000 tarihinde ruhsatlandırıldığını kaydetti. İlaçların ruhsatlandırılmasından sonra iki ilacın da reçeteleme koşullarının, İlaç Ruhsatlandırma Bilimsel Komisyonu'nca değerlendirildiğini ifade eden Canbolat, " Her ilacın kullanım şekli olduğu gibi, yan etkileri de olabilir. Bu yan etkiler, firmaların isteğiyle ve Avrupa ve ABD ilaç ajanslarının yan etki takibi sonucu prospektüslere ilave edilir" diye konuştu.

HER İLACIN YAN ETKİSİ VARDIR..

" Vioxx" adlı ilacın kullanımında, kalp ve damar hastalıkları

açısından dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayan Canbolat, ilaçların uzun süren çalışmalar sonucu ruhsatlandırıldığını hatırlattı. Canbolat, " İlaçların kullanımları sırasında klinik çalışmalarda ortaya çıkmayan, sonradan farkedilen yan etkiler ortaya çıkabilir. Bunlar bazen öldürücü, bazen de organlarda ciddi hasar verici olabilir." dedi. Bu nedenle ilaçların yan etkilerinin devamlı takip edildiğini kaydeden Canbolat, şunları söyledi:

" Söz konusu her iki ilaç, piyasaya sürüldükten sonra genel müdürlüğümüz tarafından yan etkiler açısından yakından takip edilmektedir. Bunun yanı sıra ABD Gıda ve İlaç Ajansı (FDA) ve Avrupa İlaç Ajansı (EMA) ile diğer ülkelerin ilaç kurumlarının bu ilaçlarla ilgili yan etki bildirimleri de çok yakından izleniyor. Bu çerçevede, bize, Celebrex isimli ilaç hakkında FDA ve EMA tarafından yeni bir yan etki bildirimleri olmadı.

Vioxx adlı ilacın üretici firması tarafından, 2002 yılının başında, yeni endikasyon ilavesi için bir başvuru oldu. İlaç Ruhsatlandırma Klinik Danışma Komisyonu'nun yaptığı toplantılar sonucu bu ilave kabul edildi."

YAKINDAN İZLİYORUZ..

Söz konusu iki ilaçla ilgili ortaya atılan iddiaların, vatandaşları, doktorları ve eczacıları olumsuz yönde etkilediğini anlatan Canbolat, " Sağlık Bakanlığı olarak her türlü iddia ve şikayeti yakından takip ediyoruz" dedi. Canbolat, şöyle devam etti;

" İlaçlar, dünyanın hiçbir yerinde yasaklanmadı, ruhsatları askıya alınmadı. Bizde de toplatma veya askıya alma gibi bir durum söz konusu değil. Yalnızca kullanımıyla ilgili uyarılar olabilir. Hekim, kendi hastasına uygun bulunduğu şartlarda bu ilaçları tekrar yazabilir. Bizim, (ilaçlar kaldırılabilir veya sakıncalıdır) şeklinde bir kararımız ya da beyanatımız olmadı. Hekim, ilacın tedavi veya yan etki hesabını yapmak durumundadır. Hastada, kalp ve damarlarla ilgili bir problem varsa veya diğer yan etkilerden birini ilgilendiren bir yan etki varsa, bunu hekim takip eder ve söyler. Bizim görevimiz hekime gerekli bilgiyi sağlamaktır. Bu ilacı, şunlar için kullan, şu yan etkileri olabilir demeliyiz. İlacın ulaştığı kişi sayısı arttıkça, yan etki görülmesi de artar."

SEKTÖRDEN